

Harjoitus 10

Yleisohje: Noudata seuraavia ohjeita, koska ne helpottavat tehtävien tarkistusta. Arvostelussa huomioidaan se, että käytät aina tiedostoille tehtävässä pyydettyjä nimiä. Lähetä **ainoastaan** tehtävässä pyydyt tiedostot. Lähetä palautukset assistentillesi sähköpostin otsikolla: **TilaI,2017**

Jos et ole ohjelmoanut aikaisemmin, niin valitse vain toinen ohjelmointikielistä (**octave/python**) äläkä vaihda sitä kurssin aikana. Jos olet varma, että haluat kokeilla molempia kieliä, voit toki tehdä molempien kielten harjoitukset. Palauta kuitenkin tehtävät assistentille vain yhdellä kielellä.

- **Tehtävä 10a: python** tai **octave** osion ohjeet ovat samat, koska tehtävän tavoite on sama.

Kotisivulla on kaksi kuvaa. Kuva **H10aPmalli.jpg** on laadittu **python**:lla. Kuva **H10aOmalli.jpg** on laadittu **octave**:lla. Molemmissa kuvissa on edellisen laskuharjoituksen 9b **L^AT_EX** dokumentissa **H9bmalli.pdf** kuvattu tehospektrin periodogrammi $z(f_j)$.

Periodogrammi $z(f_j)$ on laskettu aikapisteille t_i ja havainnoille $y_i = y(t_i)$ tiedostosta **H7ainput.dat**. Tiedoston ensimmäinen sarake sisältää t_i arvot ja toinen sarake sisältää y_i arvot. Testattu periodiväli on $P_{\min} = 1.0$ ja $P_{\max} = 10$.

Kuvien yläosissa on plotattu havainnot y_i ajan t_i funktiona.

Kuvien alaosissa esitetään havaintojen tehospektri. Laske ensin havaintojen keskiarvo $m_y = [\sum y_i]/n$. Vähennä keskiarvo havainnoista, jolloin saat $y'_i = y_i - m_y$. Laske tehospektrin arvo testattavalla frekvenssillä f_j kaavalla

$$z(f_j) = \frac{\{\sum_{i=1}^n y'_i \cos [2\pi f_j(t_i - \tau)]\}^2}{2 \sum_{i=1}^n \{\cos [2\pi f_j(t_i - \tau)]\}^2} + \frac{\{\sum_{i=1}^n y'_i \sin [2\pi f_j(t_i - \tau)]\}^2}{2 \sum_{i=1}^n \{\sin [2\pi f_j(t_i - \tau)]\}^2},$$

missä τ toteuttaa

$$\tan(4\pi f_j \tau) = \left[\sum_{i=1}^n \sin(4\pi f_j t_i) \right] \left[\sum_{i=1}^n \cos(4\pi f_j t_i) \right]^{-1}$$

Testattava frekvenssiväli on $f_{\min} = 1/P_{\max}$ ja $f_{\max} = 1/P_{\min}$. Etäisyys kahden riippumattoman testattavan frekvenssin välillä on $f_0 = 1/\Delta T$, missä $\Delta T = t_n - t_1$ eli havaintovälin koko pituus. Tee testattavien frekvenssien välisestä etäisyydestä kymmenen kertaa tiheämpi kuin f_0 eli $f_{\text{step}} = f_0/\text{OFAC}$, missä $\text{OFAC} = 10$ on vakio. Testattavia frekvenssejä sopii testattavaan frekvenssiväliin

$$M = \text{INT}[(f_{\max} - f_{\min})/f_{\text{step}}]$$

kappaletta, missä INT poistaa argumentin desimaaliosan (Esim: $\text{INT}[1.23] = 1$). Laske tehospektrin $z(f_j)$ arvo kaikille seuraaville frekvenssien arvoille

$$f_j = f_{\min} + j f_{\text{step}},$$

missä $j = 0, 1, 2, 3, \dots, M$.

Plottaa kuvan alaosassa tehospektri $z_j = z(f_j)$ testattavien frekvenssien f_j funktiona. Merkitse kuvaan tehospektrin $z(f_j)$ korkein piikki kohdassa $1/f_{\text{best}} = P_{\text{best}}$. Saatu P_{best} arvo on paras periodi näille havainnoille. Laskentatarkkuudesta ja lukujen pyöristämisestä johtuen saattavat **python** ja **octave** ohjelmaversiot antaa hiukan erilaiset arvot, esimerkiksi $P_{\text{best}} = 1.91$ tai 1.92 .

Vihje: Laskuharjoituksessa **H6b** laskettiin aiemmin τ , $z_1(f_j)$ ja $z_2(f_j)$ arvot yhden testattavan frekvenssin tapaukselle.

Tehtävän 10a suoritus

Laadi **python** ohjelma **H10aavalmis.py**, joka tekee kuvan **H10aPvalmis.jpg**. Ohjelman tekemän kuvan tulee olla **sisällöltään** samanlainen kuin kotisivun kuvan **H10aPmalli.jpg**. Ohjelma ei saa kaatua komennolla **python H10aavalmis.py**.

tai

Laadi **octave** ohjelma **H10aavalmis.m**, joka tekee kuvan **H10aOvalmis.jpg**. Ohjelman tekemän kuvan tulee olla **sisällöltään** samanlainen kuin kotisivun kuvan **H10aOmalli.jpg**. Ohjelma ei saa kaatua komennolla **octave H10aavalmis.m**.

- **Tehtävä 10b:** `python` tai `octave` osion ohjeet ovat samat, koska tehtävän tavoite on sama.

Kotisivulla on kaksi kuvaa. Kuva `H10bPmalli.jpg` on laadittu `python`:lla. Kuva `H10b0malli.jpg` on laadittu `octave`:lla. Molemmissa kuvissa on edellisen laskuharjoituksen 9b $\LaTeX$ dokumentissa `H9bmalli.pdf` kuvattu pienimmän neliösumman sovitus havaintoihin.

Aikapisteet t_i ja havainnot $y_i = y(t_i)$ on luettu tiedostosta `H7ainput.dat`. Tiedoston ensimmäinen sarake sisältää t_i arvot ja toinen sarake sisältää y_i arvot.

Havaintoihin parhaiten sopivaa periodia $P_{\text{best}} = 1.91$ vastaa frekvenssi $f_{\text{best}} = 1/P_{\text{best}}$. Havaintojen vaiheet ovat tällä periodilla laskettuna

$$\phi_i = \text{FRAC}[(t_i - t_0)f_{\text{best}}],$$

missä $t_0 = 0$ ja $\text{FRAC}[x]$ poistaa argumentin x kokonaislukuosan (Esim: $\text{FRAC}[21.34] = 0.34$). Kuvaan on plotattu havainnot $y_i = y(t_i) = y(\phi_i)$ vaiheiden ϕ_i funktiona.

Nämä havainnot on mallinnettu pienimmän neliösumman sovituksella

$$g(t, \bar{\beta}) = M + A \cos(2\pi\phi_i) + B \sin(2\pi\phi_i),$$

missä vapaat parametrit ovat $\bar{\beta} = [M, A, B]$. Sovituksen antama malli esitetään kuvassa jatkuvana käyränä. Samassa kuvassa annetaan myös vapaille parametreille M , A ja B saadut arvot.

Tehtävän 10b suoritus

Laadi `python` ohjelma `H10bvalmis.py`, joka tekee kuvan `H10bPvalmis.jpg`. Ohjelman tekemän kuvan tulee olla **sisällöltään** samanlainen kuin kotisivun kuvan `H10bPmalli.jpg`. Ohjelma ei saa kaatua komennolla `python H10bvalmis.py`.

tai

Laadi `octave` ohjelma `H10bvalmis.m`, joka tekee kuvan `H10b0valmis.jpg`. Ohjelman tekemän kuvan tulee olla **sisällöltään** samanlainen kuin kotisivun kuvan `H10b0malli.jpg`. Ohjelma ei saa kaatua komennolla `octave H10bvalmis.m`.

Tehtävien palautus

Lähetä assistentille e-mailin liitetiedostona tiedostot:

H10a: `H10aavalmis.py` & `H10aPvalmis.jpg` tai `H10aavalmis.m` & `H10a0valmis.jpg`

H10b: `H10bvalmis.py` & `H10bPvalmis.jpg` tai `H10bvalmis.m` & `H10b0valmis.jpg`